

Sygn. akt V CSK 133/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 listopada 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maria Szulc (przewodniczący)
SSN Antoni Górski (sprawozdawca)
SSN Zbigniew Kwaśniewski

w sprawie z powództwa S. S. i W. S.
przeciwko B. F.
z udziałem interwenienta ubocznego P. B.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 5 listopada 2015 r.,
skarg kasacyjnych: pozwanej i interwenienta ubocznego
od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 22 września 2014 r.,

oddala skargi kasacyjne; zasądza od pozwanej oraz od interwenienta ubocznego na rzecz powodów kwoty po 1.800 zł od każdego z nich zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Powodowie S. S. i W. S. wytoczyli powództwo przeciwko B. F., prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą D. - Materiały budowlane w K., wnosząc o zasądzenie kwoty 154.564,24 zł i zwrot kosztów postępowania. W uzasadnieniu żądania powodowie wskazali, że nabyli od pozwanej materiały budowlane w postaci nylonu dekararskiego oraz gruntu dekararskiego. Zakupiony materiał okazał się wadliwy, nieodporny na warunki atmosferyczne, działanie promieni słonecznych, łuszczył się i rozsypywał w pył. Powodowie zgłosili pozwanej reklamację, którą pozwana przekazała producentowi. Reklamacja nie została uwzględniona, w związku z czym powodowie wystąpili na drogą sądową. Ponadto, na podstawie art. 84 k.p.c. powodowie wnieśli o wezwanie do wzięcia udziału w sprawie P. B., prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą D. P., u którego zakupiono sporny towar. Pismem z dnia 30 września 2011 r. D. P. – P. B. zgłosił swój udział w sprawie w charakterze interwenienta ubocznego po stronie pozwanej i wniósł o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 11 lutego 2014 r. Sąd Okręgowy w K. zasądził od pozwanej na rzecz powodów solidarnie kwotę 117.287,83 zł; oddalił powództwo w pozostałej części i orzekł o kosztach postępowania.

W oparciu o opinię sporządzoną przez instytut naukowo-badawczy, a także zeznania świadków, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że pozwana dostarczyła powodom wadliwy towar. Sąd Okręgowy uznał, że w świetle art. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. o szczególnych warunkach sprzedaży konsumenckiej oraz zmianie kodeksu cywilnego (Dz. U. nr. 141, poz. 1176) – dalej „u.s.w.s.k., albo „ustawa z 27 lipca 2002 r.”) powodowie nabyli materiał jako osoby fizyczne. Ustalił także, że niezgodność towaru konsumpcyjnego z umową ujawniła się najwcześniej w sierpniu 2010 r., przy czym zgodnie ze sporządzoną w sprawie opinią niezgodność towaru z umową istniała już w momencie jego wydania. Na tej podstawie Sąd Okręgowy stwierdził, że przesłanki określone w art. 8 u.s.w.s.k. zostały spełnione. W związku z tym, Sąd Okręgowy uwzględnił żądanie pozwu do kwoty 117.287,83 zł stanowiącej sumę kosztów poniesionych przez powodów

z tytułu zakupu oraz położenia nylonu i gruntu dekarского. Sąd Okręgowy oddalił powództwo w zakresie żądania powodów o zwrot kosztów wynagrodzenia za opracowaną na potrzeby postępowania opinię prywatną.

Na skutek apelacji powodów oraz interwenienta ubocznego Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 22 września 2014 r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od pozwanej na rzecz powodów kwotę 51.130,31 zł z ustawowymi odsetkami od 16 czerwca 2011 r. oraz kwotę 18.300 zł z ustawowymi odsetkami od 15 lipca 2011 r.; oddalił powództwo w pozostałej części; oddalił apelacje powodów i interwenienta ubocznego w pozostałej części i orzekł o kosztach postępowania.

Sąd Apelacyjny podzielił pogląd Sądu Okręgowego, że dla ustalenia, iż powodowie nabyli materiały budowlane na własne potrzeby, niezwiązane z działalnością gospodarczą, wystarczające było złożenie przez nich oświadczenia tej treści. Oświadczenie to znajdowało potwierdzenie w treści dołączonych do pozwu faktur, na których oznaczenie nabywcy ograniczało się do wskazania imienia i nazwiska, bez oznaczenia firmy, pod którą prowadzona była przez nich działalność gospodarcza. Okoliczność prowadzenia działalności gospodarczej czy zawodowej nie pozbawiała powodów możliwości nabycia materiałów budowlanych na własne potrzeby, a więc z zachowaniem przymiotu konsumenta i rygorów przewidzianych w ustawie z dnia 27 lipca 2002 r. Sąd Apelacyjny podzielił konkluzję Sądu Okręgowego, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy dawał podstawy do przyjęcia, że zakupiony przez powodów u pozwanej nylon dekarski był wadliwy. Wprawdzie opinia sądowa została oparta na wynikach badań próbek stanowiących podstawę wydania opinii prywatnej, niemniej fakt ten nie dyskredytował opinii sądowej, a ranga i status podmiotów, które prowadziły badania, dawały rękojmię obiektywności i rzetelności wyników tych badań. Sąd Apelacyjny podkreślił także, że istotną okolicznością było ustalenie, że przebadany nylon, wyprodukowany w 2009 r., nie spełniał kryteriów umożliwiających zastosowanie go do pokrycia dachowego. Jednocześnie Sąd Apelacyjny ustalił, że powodowie wykazali wadliwość nylonu tylko w odniesieniu do dachu budynku przy ul. G. [...]. Nie wykazali natomiast, kto i w jaki sposób kładł nylon na pozostałych dachach, na których stwierdzone zostały spękania i łuszczenie nylonu. Materiał sprawy dawał

podstawę do tego, by przyjąć jedynie niezgodność z umową towaru konsumpcyjnego wykorzystanego na dachu budynku przy ul. G. [...]. W pozostałym zakresie powództwo zostało więc oddalone. Sąd oddalił wnioski dowodowe pozwanej zgłoszone w instancji apelacyjnej, mające podważyć status powodów jako konsumentów, uznając je za spóźnione. Jednocześnie Sąd Apelacyjny uwzględnił roszczenie powodów o zwrot kosztów ekspertyzy instytutu naukowego, wykonanej na ich zlecenie, uznając celowość jej przeprowadzenia i przydatność do rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargi kasacyjne zostały wniesione przez pozwaną oraz interwenienta ubocznego.

Pozwana zaskarżyła wyrok Sądu Apelacyjnego w części punktu 1a sentencji. W ramach pierwszej podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.) zarzuciła naruszenie art. 1 ust. 1 u.s.w.s.k. w zw. z art. 22¹ k.c., art. 4 ust. 1 u.s.w.s.k., art. 6 u.s.w.s.k., art. 8 u.s.w.s.k., art. 9 ust.1 u.s.w.s.k., art. 367 § 1 k.c. w zw. z art. 369 k.c. W ramach drugiej podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.) zarzuciła naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., art. 381 k.p.c., art. 217 § 1 k.p.c., art. 382 k.p.c., art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 224 § 2 k.p.c., art. 234 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 285 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c. tych przyczyn wносиła o uchylenie zaskarżonego wyroku w części, tj. w zakresie punktu 1a sentencji przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach; ewentualnie, o oddalenie powództwa w całości i rozstrzygnięcie o kosztach.

Interwenient uboczny zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w części punktu 1a sentencji. W ramach pierwszej podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.) zarzucił naruszenie art. 6 k.c., art. 1 w zw. z art. 10 u.s.w.s.k. W ramach drugiej podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.) zarzucił naruszenie art. 231 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c., art. 236 k.p.c., art. 278 § 1 k.p.c., art. 285 § 1 k.p.c., art. 290 § 1 k.p.c., art. 321 k.p.c. tej przyczyny wносиł o uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie punktu 1a i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i zmianę orzeczenia poprzez oddalenie powództwa w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Co do skargi kasacyjnej pozwanego.

Niezasadny jest zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. Wbrew krytyce skarżącego należy stwierdzić, że uzasadnienie Sądu Apelacyjnego wskazuje ustalenia dokonane przez ten Sąd w sprawie oraz kwalifikację prawną wydanego orzeczenia, co umożliwia jego kontrolę kasacyjną, a zatem sporządzone zostało w sposób, który spełnia wymagania zawarte w tym przepisie. Nie może przy tym dyskwalifikować tego uzasadnienia powołanie się na dowody z dokumentów dopuszczone przez Sąd z urzędu i przeprowadzone poza rozprawą. Dowód z odpisu aktu małżeństwa powodów jest bowiem jedynym dowodem potwierdzającym stan rodzinny osób w nim wymienionych i nie ma jakichkolwiek podstaw do jego kwestionowania. Z kolei oświadczenie powodów, że pozostają oni we wspólności majątkowej małżeńskiej, pozwoliło Sądowi Apelacyjnemu na pominięcie konstrukcji solidarnej postaci ich wierzytelności przyjętej przez Sąd Okręgowy, czego skarżący zdaje się nie zauważać, formułując bezpodstawny zarzut naruszenia art. 367 § 1 w zw. z art. 369 k.c. Nie można też podzielić zarzutu - podnoszonego w obu skargach kasacyjnych - który sprowadza się do podważania podstaw wydania opinii przez biegłą H. K. z Instytutu Inżynierii Materiałów Polimerowych i Barwników (naruszenie art. 285 k.p.c.). Chodzi o to, że Instytut ten nie miał możliwości badania pobranych przez siebie próbek kwestionowanego nylonu dekarskiego, gdyż, z uwagi na upływ czasu, próbki te byłyby już nieprzydatne, wobec czego oparł się na wynikach badań przeprowadzonych w Centrum Materiałów Polimerowych i Węglowych PAN w Z. na próbkach pobranych odpowiednio wcześniej. Skarżący zarzucają, że tym samym nie ma pewności, czy Instytut PAN badał właściwy materiał, zwłaszcza że badania były prowadzone na zlecenie powodów, co uzasadnia zakwestionowanie wiarygodności wyników badań i opinii biegłych. Zarzut ten był przedmiotem oceny Sądów obu Instancji, które przyjęły, że autorytet naukowy placówki PAN pozwala przyjąć, że próbki pobrane tam do badań były rzetelnie zidentyfikowane. Zdaniem Sądów, jakiegokolwiek wątpliwości w tym względzie usuwają zeznania świadków J. O. i M. K., którzy potwierdzili, że próbki do badań były dostarczone z naczynia (wiadra), z którego brano materiał do pokrycia dachu budynku przy ul. G. [...], wyprodukowany w 2009

r. W tej sytuacji kwestia ta sprowadza się w istocie do oceny wiarygodności materiału dowodowego, a ta nie może być przedmiotem zarzutów skargi kasacyjnej (art. 398³ § 3 k.p.c.). Uwaga ta odnosi się też do zarzutu dotyczącego błędnej oceny całego materiału dowodowego (zarzut uchybienia art. 233 § 1 w zw. z art. 381 i art. 217 § 1 k.p.c.). Warto zaznaczyć, że o indywidualizowaniu oceny dowodów przez Sąd Apelacyjny najlepiej świadczy fakt, że ograniczył on odpowiedzialność pozwanego za wadliwość sprzedanego pokrycia dachowego do dachu budynku z ul. G., gdyż, jak ustalono w sprawie, próbki pobrane do badania towaru nabytego od pozwanego pochodziły tylko z partii użytej do pokrycia tego budynku. Dlatego roszczenia powodów z tytułu niezgodności towaru z umową zakupionego na pokrycie dachów pozostałych budynków zostały oddalone, jako nieudowodnione. Nie jest też trafny zarzut naruszenia art. 381 i art. 382 w zw. z art. 217 § 1 k.p.c. polegający na odmowie dopuszczenia dowodów mających potwierdzać, że powodowie prowadzą działalność gospodarczą, a zakup materiału na pokrycie dachu wiązał się z prowadzeniem tej działalności. Wbrew pretensjom skarżącego należy stwierdzić, że zarówno on, jak i interwenient uboczny, byli reprezentowani przez zawodowych pełnomocników, a zatem świadomość potrzeby zgłoszenia wniosków dowodowych na tę okoliczność, mającą zasadnicze znaczenie dla obrony w niniejszym procesie, powinno obligować ich do podjęcia jak najwcześniejszej inicjatywy dowodowej w tym zakresie, a nie dopiero w instancji apelacyjnej. Nieusprawiedliwiona zwłoka pociągnęła za sobą prawidłowo zastosowaną sankcję procesową w postaci odmowy dopuszczenia spóźnionych dowodów (art. 381 k.p.c.). W wymiarze materialnoprawnym skutkowało to niemożnością wykazania prawdziwości twierdzeń podważających status prawny powodów jako konsumentów. W tej sytuacji bezprzedmiotowe stało się powoływanie się przez pozwanego na posiadanie przez część z tych dowodów walorów dokumentów urzędowych (zarzut uchybienia art. 234 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.). W konsekwencji prowadzi to do uznania za bezzasadne zarzutów obu skarg naruszenia art. 1 ust. 1 „u.s.w.s.k.) oraz art. 22¹ k.c. Ostaje się bowiem ustalenie Sądów, że powodowie nabywali sporny nylon dekarcki, który okazał się wadliwy, jako konsumenci. Uzasadniało to odpowiedzialność pozwanego co do zasady, jako sprzedawcy, za niezgodność sprzedawanego towaru konsumpcyjnego z umową

(art. 4 ust. 1 u.s.w.s.k.), aż do możliwości odstąpienia przez kupujących od umowy, gdyż, jak ustalono w sprawie na podstawie opinii biegłych, niezgodność ta, jeśli chodzi o partię nylonu na pokryciu dachu przy ul. G., miała charakter istotny (art. 8 ustawy). Polegało to na tym, że nylon ten zawierał jako spoiwo kopolimer styrenowo – butadienowy, nieodporny na działanie promieniowania słonecznego. Pod wpływem tego działania następowała degradacja spoiwa i żółknięcia, a następnie tzw. kredowanie, pękanie i łuszczenie się. Wbrew przy tym twierdzeniom obu skarżących, te negatywne procesy zachodzące w pokryciu dachowym nie były następstwem wadliwego wykonawstwa, gdyż, jak to ustalił Sąd, krycie dachu odbyło się w sposób prawidłowy, zgodnie z zaleceniami producenta nylonu, co czyni niezasadnym zarzut naruszenia art. 6 u.s.w.s.k. Wreszcie nieusprawiedliwiony jest zarzut naruszenia art. 9 ust. 1 u.s.w.s.k. Przepis ten przewiduje dwumiesięczny termin zawity do zgłoszenia uprawnień z tytułu stwierdzenia niezgodności towaru z umową. Powodowie zawiadomili o tej niezgodności pismem z dnia 17 sierpnia 2010 r. Tym samym, jak to trafnie przyjął Sąd, dochowali tego terminu, gdyż jego początek należy liczyć po sporządzeniu protokołu z komisyjnego przeglądu dachu przy ul. G. z dnia 10 czerwca 2010 r., w którym oceniono jeszcze stan pokrycia dachu jako „dobry”.

Skoro wszystkie zarzuty skargi kasacyjnej pozwanego okazały się nieusprawiedliwione, podlegała ona oddaleniu, z obciążeniem go kosztami zastępstwa prawnego (art. 398¹⁴ w zw. z art. 98 § 1 k.p.c.).

2. Co do skargi kasacyjnej interwenienta ubocznego.

Część zrzutów tej skargi pokrywa się w swojej istotnej treści z zarzutami powołanymi w skardze pozwanego, do których odniesiono się wyżej, a zatem powtarzanie przytoczonej już argumentacji jest niecelowe. Należy tylko poczynić uwagę ogólną, że większość zarzutów wskazanych w skardze interwenienta zmierza w swojej istocie do podważenia prawidłowości oceny dowodów oraz dokonanych ustaleń Sądu (zarzuty naruszenia art. 233 § 1, art. 231, art. 236, art. 278 § 1, art. 285 § 1 i art. 290 § 1 k.p.c.), co uchyla się spod kontroli kasacyjnej (art. 398³ § 3 k.p.c.). Z pozostałych jej zarzutów chybiony jest zarzut naruszenia art. 321 k.p.c. Skarżący upatruje naruszenia tego przepisu, i w konsekwencji wyrokowania

ponad żądanie pozwu, w tym, że ostatecznie okazało się, iż powodowie złożyli reklamację z uwagi na wadliwość nabytego towaru, którą wiązali z innym składem chemicznym niż wskazany w aprobacie technicznej, gdy tymczasem interwenient, jako producent, deklarował jedynie zgodność towaru z aprobatą techniczną w zakresie właściwości użytkowych produktu. Zarzut ten oparty jest w dużej mierze na nieporozumieniu. Powodowie reklamując towar wskazywali jego nieprzydatność funkcjonalną (właściwości użytkowe), a badania w instytutach naukowych wykazały przyczynę tej wadliwości, którą, według wydanych opinii, było zastosowanie w produkcji z 2009 r. jako spoiwa kopolimeru styrenowo – butadienowego, zamiast akrylowo – styrenowego, użytego do produktu z 2010 r. To drugie spoiwo jest odporne na działanie promieni słonecznych i zalecane do stosowania w farbach przeznaczonych na zewnątrz, narażonych na działanie warunków atmosferycznych. Mówiąc prościej, powodowie zgłaszali pretensje, że zakupiony towar nie odpowiada celowi nabycia, a tym samym jest niezgodny z umową, ponieważ po jego zastosowaniu zgodnie z przeznaczeniem na pokrycie dachu okazało się, że w istocie nie nadaje się do tego. Ustalenia poczynione w sprawie potwierdziły stanowisko powodów, przynajmniej w odniesieniu do pokrycia dachu budynku przy ul. G. Sąd Apelacyjny wyraził to dobitnie, powtarzając za biegłą, że „okolicznością istotną dla rozstrzygnięcia nie jest kolor produktu, a jego zastosowanie – zabezpieczenie pokrycia dachowego, zaś przebadany nylon wyprodukowany w 2009 r. nie spełniał kryteriów takiego zastosowania”. W tej sytuacji uwzględnienie roszczeń w tym zakresie w zaskarżonym wyroku nie może być w żadnej mierze kwalifikowane jako przekroczenie żądań pozwu.

Zarzut naruszenia art. 6 k.c. nawiązuje do zawartej w uzasadnieniu skarżonego orzeczenia uwagi, że mimo nieuznania reklamacji przez pozwaną i interwenienta „żadne z nich nie dostrzegło potrzeby zabezpieczenia stosownych próbek”. Wyprowadzanie z tego stwierdzenia przez skarżącego wniosku, że Sąd w ten sposób obarczył jego i pozwanego ciężarem dowodu wykazania autentyczności próbek, tj. tego, że pochodzą one z materiału użytego na pokrycie dachu budynku przy ul. G., jest nieuzasadnione. W rzeczywistości Sąd przyjął bowiem, że to powodowie wykazali w sposób przekonujący autentyczność próbek pobranych do badania. Podkreślił przy tym, że badania przeprowadzone

w placówce PAN w Z. metodą spektroskopii w podczerwieni pozwoliły uznać nie tylko wadliwość materiału, ale porównanie składu chemicznego potwierdziło, że próbki pobrane z pojemników po nylonie dekarskim wyprodukowanym przez interwenienta w 2009 r., są tożsame z próbkami nylonu z dachu położonego w tymże roku na budynku przy ul. G. Tym samym więc zarzut naruszenia art. 6 k.c. trzeba uznać za zupełnie bezpodstawny. Oznacza to, że wszystkie zarzuty tej skargi są nieusprawiedliwione, co uzasadniało jej oddalenie, z obciążeniem skarżącego kosztami zastępstwa prawnego w postępowaniu kasacyjnym (art. 398¹⁴ w zw. z art. 98 § 1 k.p.c.).

eb